

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ., ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜ.ਜ. ਸਾਹਮਣੇ

ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦੇਹ

1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 2811

17 ਮਈ 1966

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)-ਅਨੁਛੇਦ, 309, 310 ਅਤੇ 311-ਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ-ਕੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਭਾਗੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਹ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਵਾਚਿਆ, ਕਿ ਰੱਖਿਆ ਪੱਖ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਭਾਗੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਅਤੇ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 5 ਅਗਸਤ, 1965 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ ਨੇ 17 ਮਈ, 1966 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮਾਣਯੋਗ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਰ ਐਸ ਨਰੂਲਾ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 21 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਬਕਾਇਆ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਐਚ ਐਸ ਗੁਜਰਾਲ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅੰਬਾਲਵੀ, ਵਕੀਲਾਂ ਨਾਲ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਵਾਨ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਐਸ ਕੇ ਜੈਨ ਅਤੇ ਭੀਮ ਸੇਨ, ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਡਿਫੈਂਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਮਿਲਟਰੀ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਛਾਉਣੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1952 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 15 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 309 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਯਮ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੇਵਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ

ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮਜ਼ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਹੁਣ, ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਜੋ ਸੰਘ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 15 ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਐਕਟ ਸੰਘ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਸੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਾਮੀਆਂ, ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਨਿਯੁਕਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਪਰ ਧਾਰਾ 310(1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ-

"ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਸੰਘ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਘ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਫਤਰ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਫਤਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ, ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿਧਾਂਤ, "ਦੁਰਾਂਤੇ ਬੇਨੇ ਪਲਾਸੀਟੇ" 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਸ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਲਾਲ ਚੰਗਰਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਥਾਪਤ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚਤਮ ਪਦਵੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੇਵਕ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉੱਚਤਮ ਪਦਵੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨੇ ਇਸ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1915 ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾ 96ਬੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1919 ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਰਾਉਨ ਦੇ ਨੈਕਰ ਕਰਾਉਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਕਰਾਉਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨੈਕਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 240(3) ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 311(2) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅਨੁਛੇਦ 310(1) ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 311 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ (2) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਲਾਅ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਦੋਲਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਟੀ. ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (3) ਅਤੇ ਆਰ. ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (4) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਫੈਸਲੇ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਰਵਉੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ (2) ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1919 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

(1) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 36.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਐਸ.ਸੀ. 751=(1961) 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 679

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1937 ਪੀ.ਸੀ. 87.

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1937 ਪੀ.ਸੀ. 31.

ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮਜ਼ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨੈਬਤ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (5) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੈਬਤ ਰਾਏ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਅੰਬਾਲਾ ਫ਼ਾਉਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਟਰੀ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸਨ, ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨੈਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨੈਬਤ ਰਾਏ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਆਰਮੀ ਇੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ (ਇੰਡੀਆ) ਨੰਬਰ 212 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 158 ਦੀ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਏ.ਆਈ.ਆਈ. 212 ਦਾ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦ-ਰੇਲੀ ਰਾਮ (6) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਨੈਕਰ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਗਲਤ, ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ., ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਗਿਣੇ ਚੁਣੇ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਕਿ ਜਨਤਕ ਧਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਨ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। - ਕਪੂਰ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪਰ ਸਮਕਾਲੀ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ-

"ਪਰ ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੋਕ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਮਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੱਥ ਉਹ ਕਰਾਊਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀ. ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (4) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣਾ ਆਪਹੁਦਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 9, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ। ਕੇਡ।"

(5) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਪੰਜਾਬ 137.

(6) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 1955 ਪੰਜਾਬ 840-ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1955 ਪੰਜਾਬ 166,

ਦਾਸ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (7) ਦਾ ਕੇਸ ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਿਵਲ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਕਪੂਰ, ਜੇ., (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 240(3), ਦੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ 1935 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀ। ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਕਾਊਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਅਤੇ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਚੋਪੜਾ, ਜੇ., ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਧਰਮਪਾਲ ਚੋਪੜਾ (8) ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ, ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮ ਦੀ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ, ਨੇ ਦਾਸ ਮੱਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇਸ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ 23 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਲੇਖ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (1956 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 43-ਡੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਖੋਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਮਈ, 1961 ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ- ਵਿਭਾਗੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁਬੇਧ ਰੰਜਨ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਮੇਜਰ ਐਨ. ਏ. ਉ. ਕਾਲਾਘਨ (9) ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਸਿਨਹਾ ਜੇ. ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 309 ਅਤੇ 310 ਲਾਗੂ ਹਨ ਪਰ ਧਾਰਾ 311 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ. ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਚੰਦਰ ਭਾਨ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (10) ਅਤੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (11) ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਗਨਨਾਥ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (12) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰਿਹਾ।

(7) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਪੁੰਜ 42.

(8) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 1957 ਪੰਜਾਬ 1695-1957 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 472.

(9) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਕੈਲ. 532.

(10) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਬੰਬੇ. 601.

(11) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਬੰਬੇ. 101.

(12) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਸਾਰੇ. 771

ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮਜ਼ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨੋਟ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਇਣ ਚਿਰੋਜੀਲਾਲ ਭਾਰਗਵਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (13) ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਆਰਮੀ ਇੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ (ਇੰਡੀਆ) ਦੇ ਨਿਯਮ 212 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ 3 (iii), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਵਾਰਕਾਰੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (14), ਵਾਂਚੂ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ) ਅਤੇ ਡੇਵ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 310 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਜਾਂ ਐਨਾਲੋਗਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਨਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 310 ਨੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾ. ਜੀ. ਵਲੱਯਾ ਪੰਤੂਲੂ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਸਰਕਾਰ (ਹੁਣ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) (15), ਸੁਬਾ ਰਾਓ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਅਤੇ ਜਗਨ ਮੋਹਨ ਰੈਂਡੀ, ਜੇ. ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਆਂਧਰਾ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ) ਰੂਲਜ਼, 1953 ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਓਨੇ ਹੀ ਪਾਬੰਦ ਸਨ ਜਿੰਨੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਤੇ, ਜਿਸਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਅਤੇ ਰੰਗਾਚਰੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 210 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(13) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਨਾਗ 113,

(14) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਰਾਜ. 38.

(15) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 240.

ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 (2) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ, 1935, ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2)। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ (2) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਭਾਰਾ ਰਾਓ, ਜੇ., ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਅਤੇ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਰਵਉੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ (i) ਧਾਰਾ 96B ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਫਤਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ; ਅਤੇ (ii) ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਨੇ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਹਾਮਹਿਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਹੋਣਗੇ। ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ, ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਏ ਸਾਡੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਅਤੇ ਐਕਟ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।"

ਸੁਭਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਆਈ. ਐੱਮ. ਲਾਲ (16) 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐੱਸ.ਏ. ਵੈਕਟਾਰਮਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (17) ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਈ ਆਮ ਪ੍ਰਸਤਾਵ

(16) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1948 ਪੀ.ਸੀ. 121.

(17) ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1954 ਐਸ.ਸੀ. 375.

ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮਜ਼ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਪਰ ਸਿਰਫ ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦਾ ਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਸ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਖੇਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (18) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦੱਸੀ। ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਧਾਰਾ 96ਬੀ ਜਾਂ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਜਾਂ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ: ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਉਸਾਰੀਕਰਤਾ ਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। . ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਵਿਚਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਉਪ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਹ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ੀ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲਾਲਜੀ 'ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਰਾਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 250 ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਬਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

---

(18) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 300.

ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਗ੍ਰੇਡ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ, ਪੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨੈਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਪੀ ਪੁਲਿਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 486 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੈਕਰ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਪੀੜਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 46 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੂ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309, 310 ਅਤੇ 311 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਬਾਰੇ ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਕਤ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਬਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਫ਼ਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮਜ਼ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ, ਸੁਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ: -

"(1) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 310 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ। (2) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਰਫ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। (3) ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। (4) ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਇੱਕ ਇਸ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਧਿਕਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਉੱਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਹੈ। (5) ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। (6) ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਵਾਜਬ ਅਵਸਰ" ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਪਰ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। (7) ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਵੀ ਉਕਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਗੇ।"

ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕੋਡ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਢੁਕਵੀਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਬਸ਼ਰਤ ਨਿਯਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ ਨਾ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ। ਰੱਖਣ ਦੌਰਾਨ

ਯੂ ਪੀ ਪੁਲਿਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 486 ਵਿਚ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਨਿਯਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਭਾਗੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਾਂਚੂ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਵੇਗਾ। ਵਾਂਚੂ, ਜੇ., ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਜ਼ੇਟਰਗੜਕਰ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ) ਸਹਿਮਤ ਸਨ, ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਪਾਠਕ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਵੀ ਕੱਟ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਨੁਛੇਦ 310 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇੱਕ ਐਕਟ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਹਾਮਹਿਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਂਚੂ, ਜੇ., ਨੇ ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਧਾਰਾ 311(2) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 311(2) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਅਨੁਛੇਦ 310 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 309 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 154(2)(ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਪਾਸ ਜਾਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਨੰਦ-ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 310 ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਂਚੂ, ਜੇ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ 311(2) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:

“ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਬੇੜੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ”

ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 154(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਵਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੀ

ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮਜ਼ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਵਾਂਗੂ, ਜੇ. ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਵਫ਼ਦ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਧਾਰਾ 154 (2) (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਫ਼ਦ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 154 (2) (ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਉਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਜੋ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਸੀ। ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 486 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 311(2) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਓ। ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੇੜੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪੈਰਾ 486 ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 311(2) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਐਚ ਐਸ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਬੇੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਉਹ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਇਹ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੈ,

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੇ ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮਜ਼ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਿਯਮ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਸਜ਼ਾ

ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯਮ 15 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਚੇਤਨ ਦਾਸ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਅਤੇ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਕੈਲਾਸ਼ਚੰਦ ਰਤਨ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਫੈਕਟਰੀ (19) ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਵੀ.ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਕੇ.ਐਲ. ਪਾਂਡੇ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨਿਸਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹੀ ਹੋਣਾ। ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 311(2) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨੈਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 310 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਅਤਿ ਆਦਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ ਦਾ ਕੇਸ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੰਗ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311(2) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਨ

(19) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1966 ਐਮ.ਪੀ. 82.

ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮਜ਼ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਜੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਾਖਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਮ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। - ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਤੰਗ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311(2) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (20) ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਣਯੋਗ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਨਿਯਮ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੇਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਐਚ. ਬੇਲਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ। (21) ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਬੰਬਈ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 50 (ਬੀ) ਦੇ ਉਚਿਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਭੱਤੇ ਦੇ ਸਕੇਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ (2) ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ, ਦੁਖੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਿਵਾਰਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ।"

(20) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਐਮ.ਪੀ. 119.

(21) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1965 ਐਸ.ਸੀ 868

ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਚੀਕਸ਼ਿਤ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 311 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਸਨ।

ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ 23 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਪੀ.ਐਚ. ਲਕਸ਼ਮੀ-ਨਾਰਦਿਆਨਨ ਬਨਾਮ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼, ਆਰਮੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ (ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ 8-ਡੀ ਆਫ 1962) ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸਰਵਿਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ 15 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦੋ ਸਵਾਲ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ:-

- "(1) ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਅਤੇ 310 ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ
- (2) ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 311 ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ?

ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 310 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਉਸ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਾ 309 ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ

ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਲਟਰੀ ਫਾਰਮਜ਼ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਮੇਤੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਐਨ. ਈ. ਫਰੰਟੀਅਰ ਰੇਲਵੇ (22) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਨਾ 606 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ। ਧਾਰਾ 310 (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਵਲੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਸ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡੈਲੀਗੇਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਨੁਛੇਦ 310 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 309 ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਸ ਕੇ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ

"ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ-ਜਨਰਲ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 311 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੈਕਟ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (4) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। 311 ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਚ. ਬੇਲਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਿਆਇਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ. ਜੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਉੱਘੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤਫਹਿਮੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੇਤੀ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੱਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਬੇਲਗਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ-

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

 # ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਦੁਆਰਾ: ਅਮਨਦੀਪ ਸੂਦ